

Skal det trekkjast fram eitt enkeltkapittel, vil eg nemne innlegget frå tidlegare helseminister Gudmund Hernes om den rolla som media i dag spelar på den globale helsearenaen. Han tek utgangspunkt i erfaringane frå SARS-epidemien, som han omtalar som ein moderne «mediademi».

Rapporten frå konferansen er blitt ei delikat bok. Ho kom imponerende raskt ut, tidleg på hausten i fjor. (Det er ikkje utgivarane si skuld at bokmeldinga først kjem nå!) Dei to redaktørane, Inger Johanne Pettersen og Harald Siem, har gjort eit solid arbeid, med god hjelp av den fotograferande medisinsk-historiske professoren og altmoglegmannen Øivind Larsen. Dette er meir enn ei minnebok for dei som deltok i Bergen. Her finst det verdifullt fagleg stoff for alle dei som er interesserte i samanhengar mellom helsetilstand, helsetenester og samfunnsutvikling.

Kristian Hagestad
Kristiansand

Om håp, tvil og tro

Bjarte Vinnes, Audun Myskja, red.

Kampen om håpet

En bok om livshjelp. 215 s, tab, ill. Bergen: Fagbokforlaget, 2003. Pris NOK 248
ISBN 82-7674-791-4



Dette er en bok om et ungt menneske som får en livstruende sykdom, og om hva det gjør med ham og alle rundt ham. Bjarte Vinnes fikk i en alder av 32 år amputert en tå pga. malignt melanom og døde av metastatisk sykdom tre år senere.

I den første av bokens fire deler beskriver Vinnes sine opplevelser og tanker rundt sykdommen, behandlerne, kristen tro og tvil og relasjonene til sin kone Oddveig og deres to barn. I andre del forteller Oddveig historien med den samme eksistensielle vinklingen. I tredje del gir Vinnes' far Audun sin versjon. I fjerde del (halve sidetallet) gir legen og antroposofen Audun Myskja en kortfattet og nøktern oversikt over alternativ medisin, som han for øvrig foretrekker å betegne som komplementær medisin. Han betoner at den ikke må komme som erstatning for ordinær medisin, men som et supplement.

Meg gav de første tre delene av boken mest. De tre nærstående beskriver sine følelser med en åpenhet som nesten gir leseren en følelse av å være en kikker. Hovedbudskapet er, slik Oddveig formulerer det, at «...disse tre årene hadde vært ennå tyngre for oss dersom vi ikke hadde hatt håp». De beskriver alle tre sin støtte

i den kristne tro, men kommer også frem med at det innimellom var vanskelig å forson seg med at Gud ikke grep inn og lot Vinnes bli frisk.

For helsepersonell gir boken grunnlag for mange refleksjoner og er vel verdt å lese. Vinnes' kritikk av fire måneders forsinket diagnostikk og behandling av primærsvulsten er meget forståelig. Med god logistikk og prioriteringer bør slikt være unødvendig. Det samme gjelder at leger under samme opphold gir motsatt informasjon om sykdommen. Men det viktigste er at vi i vår travle og høyteknologiske medisin ikke må glemme at vi har å gjøre med mennesker i eksistensielle kriser preget av håp, tro og tvil. Vi må ikke bli så travle at vi ikke kan lytte og snakke med pasient og pårørende om slike forhold. Jeg tror det er dette de har skjønnet, de beste av dem som holder på med alternativ medisin. Det bør være til ettertanke for oss som driver med ordinær medisin at nær 40 % av våre kreftpasienter søker alternativ behandling, slik også Vinnes gjorde.

Rolf Kåresen
Ullevål universitetssykehus

Et liv uten vold?

Norges offentlige utredninger

Retten til et liv uten vold

NOU 2003: 31. 234 s, tab. Oslo: Statens forvaltningstjeneste, informasjonsforvaltning, 2003. Pris NOK 77
ISBN 82-583-0746-0

Retten til et liv uten vold er en offentlig utredning laget på oppdrag av Justis- og politidepartementet.

Arbeidsutvalgets mandat var utredning av problemstillinger rundt vold mot kvinner i nære relasjoner, barn i familier med vold, og tilbudet til voldsutøvende menn. Intensjonen med arbeidet var å sørge for bedre ivaretagelse av de voldsutsatte og foreslå forebyggende tiltak.

Formen i en NOU er vesensforskjellig fra formen i en lærebok. Den argumenterer for systemendringer og er således myntet på beslutningstakere, men har samtidig faglig relevans for det brukernære helseapparatet. Formen er heller tung og ordrik, teksten er tettpakket. Det er et par tabeller/oversikter. Når man blir noe kjent med rapporten, finner man forholdsvis raskt frem til det enkelte tema, men bedre layout på innholdsfortegnelsen ville ha gitt raskere oversikt.

I innledningen reflekteres det rundt mandat og definisjoner samt hvordan det nå legges vekt på temaet også internasjonalt. Det presiseres at vold mot kvinner og barn i nære relasjoner er et samfunnsproblem hvor det offentlige må ta ansvar. Det redegjøres systematisk for dagens tilbud, rutiner

og rammefaktorer innen bl.a. krisesentre, barnevern, sosialvesen, trossamfunn, skole og trygdevesen, helsevesen og rettsvesen. Hvert felt er omtalt i et eget kapittel/underkapittel som problematiserer sentrale dilemmaer og avsluttes med bedringsforslag. I avslutningen presenteres hovedanbefalinger, blant annet foreslås kommunalt ansvar for brukernære helse- og hjelpe-tilbud, regionale sentre med både somatisk og psykoterapeutisk spesialistkompetanse, et nasjonalt kompetansesenter og et døgn-åpent grønt telefonnummer som videreformidler innringeren til rette hjelpeinstans

Anbefalingene er samlet sett ganske ambisiøse, og de har store økonomiske og administrative konsekvenser. Utredningen gir en unik oversikt over eksisterende tilbud og rutiner i Norge for voldsutsatte kvinner og barn. Den burde være nyttig for de fleste som arbeider innen dette feltet. Oppmerksomhet rundt temaet er i seg selv viktig. Men det er et tankekors at voldsutsatte menn ikke skal ha tilgang til tilsvarende tilbud.

Henriette Myhre Waitz
Oslo legevakt

Sosialpsykologisk om det omsorgsfulle mennesket

Hilde Eileen Nafstad, red.

Det omsorgsfulle mennesket

Et psykologisk alternativ. 215 s. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2004. Pris NOK 365
ISBN 82-05-32941-9



Hvordan er egentlig betingelsene for det omsorgsfulle mennesket i vårt opsjonssamfunn? Hvordan ser man i moderne psykologi på utviklingen av evnen til å gi omsorg og mulighetene for å vise omsorg for andre? Bidrags-

ytterne til denne boken prøver å favne svært vidt i sin reflekterende tilnærming. Og leseren får et innblikk i diskusjoner med relevans for spørsmål om omsorg innen en rekke fagfelter: sosialpsykologi, kulturpsykologi, språkpsykologi og kommunikasjonssteori, utviklingspsykologi, sosiologi, sosialfilosofi og etikk (men merkelig nok ikke innen psykoanalyse).

En rød tråd i bidragene er protesten mot at mennesket utelukkende er motivert ut fra en snever egeninteresse, uten altruisme, og at omsorgs- og kommunikasjonsfenomene kan studeres utelukkende med naturvitenskapelig metodikk. En annen rød tråd er påvisningen av at med økende individuell frihet kommer en ny sosial avhengighet, nye belastninger og utrygghet, også innenfor det såkalte inkluderende arbeidsliv.